

Rendszeres szakmai publikációs tevékenységet folytatott a megyei szakmai lapokban, a Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemlében, a Pedagógiai Műhelyben. Elkötelezettje, aktív cselekvője volt a szakmatörténet dokumentálásának, kutatásának. Szerkesztője és szerzője volt a *Fejezetek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye könyvtártörténetéből 1952–2002* c. kétkötetes könyvtártörténeti monográfiának, feldolgozta a Mátészalkai Járási Könyvtár és a csengeri könyvtár történetét.

Személyisége, jó kapcsolatteremtő képessége mindig az igazi kulturális értéket hordozó szervezeteket erősítette, gazdagította. „Az értékek szabad versenyének vagyunk tanúi, s ilyenkor nagyobb a felelőssége a valós értékekre, a minőségre ügyelni hivatott könyvtárosoknak, szakembereknek” – vallotta. (Kelet-Magyarország. 1990. ápr. 7. sz. p. 5.)

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezetének alapító tagja, a megyei vezetőség mellett működő számvizsgáló bizottságnak haláláig tagja volt, a szervezet munkájában az utolsó időkig aktívan tevékenykedett. Egyéb kulturális közéleti tisztségeit, tagságait hosszú lenne felsorolni, többek között jelzőképpen: a Bessenyei György Irodalmi és Művelődési Társaság titkára, tagja a Kölcsey Társaságnak, a Móricz Zsigmond Irodalmi Társaságnak, a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesületnek, a Magyar Kodály Társaságnak, a Nyíregyházi Városvédő Egyesületnek, a Mátészalkai Művészetbarát Egyesületnek, a Tiszadobi Zongorafesztivál Baráti Körének...

Igazi értelmiségi, az igényes kultúrát pártoló és támogató, a hagyományok ápolásában kezdeményező, részt vevő könyvtárvezető, kollégát, barátot, embert veszítettünk el.

Hiányozni fog a hétköznapiakból, az ünnepi alkalmakról, a szakmai programokról, Nyíregyháza és a megye kulturális rendezvényeiről, a színházi nézőtérrel, a hangversenyteremből, a társasági életből. Mert stílusa volt, stílusa volt egyéniségének, megszólalásainak.

Teljes életet élt. Érdemes és eredményes munkát hagyott örökségül ránk. Hirtelen távozását mély döbbenettel fogadjuk, szomorúan hajtjuk le fejünket, hangunkat suttogóra fogjuk. ■

Fülep Lajos levelezése

A fenti címmel jelent meg *Vekerdi László* munkája, minden bizonnyal a legkülönösebb magyar nyelvű könyvek egyike. Mi teszi ilyen különlegessé? Számos vonása. Ha valaki – józan paraszti ésszel – „meghatározni” kívánná, a következőket kellene elmondania róla: Fülep Lajos művészetfilozófus ifjúkora óta terjedelmes levelezést folytatott barátaival, ismerőseivel, tanítványaival, ez a levelezés Fülep halála után hét vaskos kötetben megjelent, az egyes kötetekről Vekerdi László, aki Fülep belső köréhez tartozott, recenziókat publikált (a legtöbbet a tatabányai Új Forrás jelentette meg). A kötet semmi egyéb, mint e recenziók újraközlése. De hát akkor mi a különlegesség? Igaz, nem igazán szokás recenziókat kötetbe gyűjteni, ez valahogy illetlenség, de azért persze sokszor meg-esik. A recenziógyűjtemények recenzorai ilyenkor elnézéssel vagy felháborodással azt szokták megjegyezni, hogy a szerző kisöpörte az íróasztalfiókjait, minden kis piszlicsáré írását a könyvek halhatatlanságába vélte emelni. Ezúttal azonban valami egészen másról van szó. Miről? És mostantól azután sorjázatni fogjuk a különlegességeket.

Mindenekelőtt különös, nagyon különös (Tőkei Ferenc, a nagy filozófus-sinológus hangsúlyozta ezt komoly nyomatékkal) maga a Fülep-személyiség. Életében egyetlen, nagyon kicsiny könyve jelent csak meg, mégis, már huszoneves korában is, de késő vénségéig (nyolcvanhat éves korában halt meg) a legnagyobbak közé számították. A legnagyobbak közé – világviszonylatban is – a művésztörténészek, a művészetfilozófusok, a filozófiai írók közt. Életét, működését, írásait legendák kísérték, és ami még különösebb, ezek a legendák rendre igaznak bizonyultak: valóban ő írta az első, mindenkit megelőző, máig érvényes kritikát Ady első igazi verseskötetéről, valóban ő fedezte fel, méltatta érdemén – világvi-

szonylatban is – Cézanne oeuvre-jét, ő írta a legmélyebben szántó nagytanulmányt Rembrandtról, hogy kit is bírunk Csontváryban, az máig is csak tőle tudható, ő ismertette legátfogóbb, legteljesebb módon magyar nyelven Nietzsche filozófiáját (még 1911-ben), művészetfilozófiai, etikai, vallás- és politikafilozófiai eszme-futtatásai is a legnagyobbak közé sorolják stb. A levelezés monstrum kötetei tehát egy ilyen valóban különös, átfogó, nagy szellem megnyilatkozásait tartalmazzák.

A fentihez képest kevésbé tűnik csodálatosnak, ám önmagában mégis bámulatra méltó, valóban „csodaszerű”, hogy levelezése fennmaradt. Mert tőle igazán távol állt az önregisztráció, a hozzá írott leveleket (és nemcsak a nagyoktól, például Adytól, Füst Milántól, Kner Imrétől stb. valókat, hanem névtelen egyetemisták, kezdő tudóspalánták vagy falusi tanítók által írottakat is) nagyon zaklatott és sokhelyszínű élete során mégis megőrizte. De az őtőle származó leveleket is megőrizték legkülönbözőbb címzettjei, és nemcsak az olyan Goethe-alkatúak (saját leendő múzeumaikat építgetők), mint mondjuk Illyés Gyula, hanem özvegy református papnék, világcsavargó globetrotterek is. Hogy ez a levelezés ilyen mennyiségben és ilyen minden korszakot a múlt század elejétől a hetvenes évekig megőrző folyamatosságban fennmaradt, az szintén szinte megmagyarázhatatlan.

A következő különlegesség, hogy e levelezésnek Fülep halála után szinte azonnal akadt összegyűjtője, kiadója, minden filológiai akkríbiával felszerelő magyarázójacommentátora *Csanak Dóra* személyében.

Hogy azután Vekerdi László az általa mindenkor nagyra becsült és közletről ismert Fülep Lajos esetén hagyatékának kiadását folyamatosan recenzeálta, az önmagában nem csoda. Sőt! A fordítottja lett volna az. Ám az megint a különlegességek számát növeli, hogy Vekerdi *ilyen* recenzió-

kat írt a levelezéskötetektől. Ilyeneket, vagyis éppen nem recenziószerűeket. Vekerdi a recenzióírás nagy művésze, professzionistája volt és maradt élete végéig. Ezúttal azonban fittyet hányt a recenzióírás minden írott és íratlan szabályára. És nemcsak terjedelmileg. Nemcsak abban a tekintetben, hogy a hét kötettről írott „ismertetések” több mint kétszáz oldalas könyvet tesznek ki. Hanem abban is, sőt abban leginkább, hogy a recenziók mint olyanok a műfaj egy sohasem volt, egészen extra változatát testesítik meg.

És persze fölötte különös, megint csaknem csodaszerű, hogy akadt kiadó (*Monostori Imre* személyében és a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár intézményében), aki-amely vállalta e munka közrebo-csátását, mint láttuk, egy olyan munkáét, amely nem illik semmiféle kiadói paraméterbe.

A Vekerdi-recenziósorozatnak és így persze magának a könyvnek legnagyobb érdeme, százsámra akadó telitalalátú, mélyen szántó megjegyzései, gondolatfutamai és aperçui mellett, sőt előtt, hogy az irdatlanul hatalmas anyagból kibányászta, közkinccsé tette azt, ami valóban a legfontosabb: Fülep filozófiájának (és nemcsak művészetfilozófiájának) alapszerkezetét, alapirányultságait, legfőbb hozamait. Tudjuk, Fülep – hosszú élete és állandó, szívós munkálkodása ellenére – nagy, összefoglaló, igazi művét,

művészetfilozófiáját nem fejezte be, nem hozta tető alá. (Több mint hatezer oldalas kéziratömeget hagyott hátra, amelynek kiadása problémák tízezreit veti fel, és ki tudja, mikor láthat napvilágot.) Vekerdi képesnek bizonyult arra, hogy a levelezésből rekonstruálja mintegy ezt a filozófiát. Mert a levelek látszólag ugyan mindenről a világon szólnak és még néhány másegyébről is (de omnibus rebus et de quibusdam aliis), látszólag ugyan – nem egyszer – mindössze üdvözlő kártyák, képes levelezőlapokon írt üzenetek, ám sokszor olyan fundamentális filozófiai, metafizikai, etikai, vallásbölcseleti, szellemfilozófiai elmélgedések, hogy nem csoda, ha akadnak filozófuspalánták, akik a modern amerikai és német szellemfilozófiai viták ismertetésekor, a modern metafizika problémáit szálazó írásaikban, politikaelméleti gondolatmenetek követésekor e levelezésből vett idézetekkel operálnak. Hogy művészettörténészek, a művészettörténet tudománytörténetét taglalók mit nyertek e levelezésben, azt a gyanútlan laikus is sejtheti.

Hatalmas szellemi teljesítmény hát Vekerdi László recenziós könyve. Minden bizonnyal egyik főműve szerzőjének, a tavaly meghalt nagyszerű kollégának. Mert hisz Vekerdi László mindenkor könyvtárosnak vallotta-írta magát, és valóban az is volt. (Ha persze egyúttal lángelme is.) És itt szólnék még arról, hogy e csodakönyv kapcsán ki mindenki könyvtáros. Vekerdi László – természetesen. De Csanak Dóra is, a levelek közreadója, aki nyugdíjazásáig az MTA Könyvtára osztályvezetője volt. És persze könyvtáros a Vekerdi-könyv közreadója, Monostori Imre is. A munka létrejötte szinte kizárólag könyvtárosoknak köszönhető. És ez méltán tölthet el minket büszkeséggel, szakmánk iránti csodálattal. Talán a nem könyvtárosok is rádöbbennek – e könyv nagyszerűségei kapcsán –, hogy nem akármire képes ez a szakma. Még ilyen „különlegességekre” is. ■

Vekerdi László (2009): Fülep Lajos levelezése (Tatabánya, József Attila Megyei Könyvtár, 210 p.

Az MTDA 1848 tiszteletére egyszerre hét könyvet tett elérhetővé. A megszokott sablonok helyett korabeli „hírlapszerű” eseménykrónikákat Elefánty Ferenc Magyarország 1848, illetve Szilágyi Sándor: Forradalmi mozgalmak Bécs, Pest, Kolozsvár munkáiból kaphatunk. Az események belülről szemlélésére jó olvasmány Csutak Kálmán aradi hadifogsága alatt írt visszaemlékezése. Kemény Zsigmond: Forradalom után című munkája pedig nem igényel kommentárt. A másik oldalt illetően Szilágyi Sándor honvéd- és huszáréletet bemutató munkáját ajánlhatnánk. Minden kedves böngészőnek jó olvasást kíván az MTDA: <http://mtdaportal.extra.hu/>.

dr. Reisz László, projektvezető

Digitalizálják a Vatikáni Könyvtár összesen 80 ezer kéziratát

Becslések szerint tíz évre van szükség a terv végrehajtásához. Az Osservatore Romano című vatikáni lap úgy tudja, tíz évre van szükség a terv végrehajtásához. A kéziratokat lefényképezik, beszkennelik és digitálisan katalogizálják. A Vatikáni Könyvtárban található a világ egyik legértékesebb kézirat- és könyvgyűjteménye. Itt őrzik többek között az Újszövetség két legjelentősebb görög kéziratának egyikét, a IV. századból származó Codex Vaticanus B-t. A gyűjtemény eredete a pápaság kezdetéig nyúlik vissza, hivatalosan 1450-ben alapította V. Miklós pápa (1447–1455). Falai között 1,6 millió antik és modern könyvet, köztük 8300 ősnymtatványt, számos pergament, 150 ezer kéziratot, százezer nyomtatott dokumentumot és metszetet, 300 ezer pénz- és egyéb érmét, 20 ezer művészeti alkotást őriznek. A 2007-ben felújítási munkálatok miatt bezárt könyvtárt várhatóan ősszel nyitják meg újra.

(Forrás: Magyar Rádió)